nis jure ſecundo [1] gradu conſtitutos tibi præferri non ambigitur. Nam [2] ſi amitinis [3] tuis alio etiam patre natis, nunquam [4] eorum matris [5] privigni ſunt: admiſiſſe te bonorum poſſeſſionem probans, eorum vindica ſucceſſionem. S. 12. Kalend. Mart. CC. CONSS.

De avunculo, & conſobrino.

6. Iidem AA. & CC. Publiciano.

AVunculo [6] priori, qui eſt [in] tertio gradu, quam conſobrino [7], qui ſequentem occupat, deferri ſucceſſionem inteſtati, certi juris eſt. Suppoſita Kal. Octobr. CC. CONSS.

De affinibus.

7. Iidem AA. & CC. Nicolao.

ADfinitatis [8] jure nulla ſucceſſio permittitur [9]. S. Idib. Octobr. CC. CONSS.

Si ſpes teſtamentariæ ſucceſſionis duret.

8. Iidem AA. & CC. Juſtæ.

ANtequam ſcriptus [heres] cujuſcunque portionis capax repudiet hereditatem, vel alia ratione quærendæ facultatem amittat: ei [10], qui teſtamentum reliquit, inteſtato nemo ſuccedit. Igitur perſpicis, quod teſtamentariæ [11] ſucceſſionis ſpe durante, inteſtato bona defuncti non recte vindicentur. S. 6. Idib. Mart. *Retiariæ*, CC. CONSS.

De domino ancillæ, quæ cum defuncto contubernium habuit.

9. Iidem AA. & CC. Sopatro.

ANcillæ [12] dominus liberi hominis, cum quo contubernium hæc habuit, per hanc conjunctionem ſucceſſionem vindicare non poteſt. S. 15. Kal. Januar. *Nicomediæ*, CC. CONSS.

De nutritoribus.

10. Iidem AA. & CC. Danubio.

NUtritoribus [13] hoc nomine, nec civili, nec honorario jure defertur hereditas. S. 6. Kal. Januar. CC. CONSS.

De peregrinis & advenis.

In AUTHENT. De ſtatu & conſuet. §. omnes peregrini. col. 10. conſt. fin.

OMnes peregrini & advenæ libere [14] hoſpitentur, ubi voluerint. Et hoſpitati ſi teſtari voluerint, de rebus ſuis liberam ordinandi habeant facultatem, quorum ordinatio inconcuſſa ſervetur. Si vero inteſtati deceſſerint, ad hoſpitem [15] nihil [16] pervenit; ſed, bona ipſorum per manus Epiſcopi loci, ſi fieri poteſt, heredibus [17] tradantur, vel in pias cauſas erogentur. Hoſpes vero ſi aliquid ex talium bonis contra hanc conſtitutionem noſtram habuerit: Epiſcopo triplum reſtituat, quibus viſum ei fuerit adſignandum, non obſtante ſtatuto aliquo, aut conſuetudine, ſeu privilegio, quæ hactenus contrarium inducebant. Si qui autem contra hanc noſtram conſtitutionem venire præſumſerint, eis de rebus ſuis teſtandi interdicimus facultatem, uti in eo puniantur, in quo deliquerunt: alias, prout culpæ qualitas exegerit, puniendi.

De lucris nuptialibus & de bonis maternis.

11. Imp. JUSTINIANUS A. Demoſtheni P. P.

SAncimus, quemadmodum de his rebus, quæ liberis in ſacris conſtitutis ex occaſione maritali acquiſitæ ſunt, certus deſtinatus [18] eſt ordo; ut ſi quis ex his ab hac luce fuerit ſubtractus, pars ejus, quam lucratus fuerat, ad liberos ejus, vel nepotes concedatur; quibus non extantibus, ad fratres ſuos ex eodem matrimonio progenitos, vel ſi etiam non ſuperſint, ad fratres ex aliis nuptiis procreatos: cumque nemo eorum fuerit relictus, tunc ad patrem perveniet, ita & de his, quæ materna [19] linea per quamcumque occaſionem, vel inter vivos, vel per ultimas diſpoſitiones, vel ab inteſtato deſcendunt, ſimilis ordo ſervetur: primo in filii, vel filiæ ſucceſſionem poſteritate ejus vocanda: eaque non inventa, fraterno [20] conſortio ejuſdem, vel alieni matrimonii ſecundum prædictum ordinem arceſſito: tunc ad ultimum [21] locum pater a legibus conclametur, & ſui filii non gratam hereditatem relictam, ſed triſte [22] lucrum ſibi lugeat acquiſitum. In omnibus videlicet [caſibus] in ſuperſtite ſobole liberorum & fratribus adhuc viventibus, qui ad hereditatem defuncti patrem antecedunt, uſufructu [23] rerum, quarum dominium ad eos pervenit, apud parentes remanſuro. Dat. 15. Kal. Octobr. *Chalced.* DECIO V. C. CONS. 529.

De fratribus & ſororibus.

In AUTHENT. de conſang. & uter. frat. §. 1. col. 6. tit. 13. al. 12. Novell. 84. cap. 1.

ITaque mortuo patrefamilias, ſi filius decedat inteſtatus ſine liberis, relictis fratribus & ſororibus, aliis conſanguineis, aliis uterinis, & quibusdam ex utroque parente conjunctis: in eos ſolos transmittit hereditatem, qui ex utroque [24] latere connexi ſunt.

TIT. LX.
DE BONIS MATERNIS [25], ET MATERNI [26] GENERIS [27].

In rebus maternis delatis filio in poteſtate conſtituto pater habet hodie ſolum uſumfructum. Salic.

1. Imp. CONSTANTINUS A. Conſulibus, Prætoribus, Tribunis plebis, & Senatui S.

REs, quæ [ex] matris [28] ſucceſſione, ſive ex teſtamento, ſive ab inteſtato fuerint ad filios devolutæ, ita ſint in parentum poteſtate, ut [utendi] fruendi [29] [duntaxat] habeant in diem vitæ facultatem, dominio [30] videlicet earum ad liberos pertinente. † Parentes autem, penes quos maternarum rerum utendi, fruendique [tantum] poteſtas eſt, omnem debent tuendæ rei diligentiam [31] adhibere: & quod jure filiis debetur, in [32] examine [per ſe, vel per procuratorem [33]] poſcere: & ſumptus ex fructibus impigre facere, & litem inferentibus reſiſtere: atque ita omnia agere [34], tanquam ſolidum perfectumque dominium [eis acquiſitum fuiſſet], & perſonam gerant legitimam, ita [35] ut, ſi quando rem alienare voluerint, emptor, vel is, cui res donatur, obſervet, ne unquam partem earum rerum, quas alienari prohibitum eſt, ſciens accipiat, vel ignorans: docere enim pater debet, proprii juris eam rem eſſe quam donat, aut diſtrahit: & emptori, ſi velit, fidejuſſorem licebit accipere: quia nullam poterit præſcriptionem [36] opponere filiis quandocunque rem ſuam vindicantibus. Dat. 15. Kalend. Auguſt. *Aquileiæ*, SABINO, & RUFINO CONSS. 316. Recitata apud VECTIUM RUFINUM P. V. in Senatu, Non. Septembr. CONSTANT. A. P. & LICINIO CONSS. 319.

In AUTHENT. de nupt. §. ſi vero expectet. ver. interminatur. col. 4. tit. 1. Novell. 22. cap. 23.

NIſi tricennale tempus tranſeat, quo poſſeſſor dominus [37] fit, & detentatio accipientes dominos faciat, vel conſtituat: tempore incipiente filiis currere, ex quo ſuæ poteſtatis eſſe apparuerint: niſi tamen aliquem impuberem ætas adjuvet.

2. Impp. ARCAD. & HONOR. AA. Florentio P. P.

QUidquid [38] avus, avia, proavus, proavia [ex materna linea venientes] nepoti, nepti, pronepoti, pronepti, teſtamento, fideicommiſſo, legato, donatione, vel alio quolibet titulo largitionis, vel etiam inteſtati ſucceſſione contulerint: pater filio, filiæve integra illibataque cuſtodiat, ut vendere, donare, relinquere, alteri obligare [ſicut nec materna [39] bona], non poſſit, [uſufructu duntaxat ad eum pertinente:] ita ut quemadmodum ipſe ſuper his [rebus] licentiam totius poteſtatis amittit, defuncto eo, filio, filiæve præcipua [40] computentur, nec ab illis, qui ex parte [41] ſunt coheredes, vindicentur. Dat. Idib. Octob. OLYBRIO, & PROBINO CONSS. 395.

3. Impp. THEOD. & VALENT. AA. ad Senatum urbis Romæ.

SI [42] viva matre emancipati [43] ſunt filii, & poſtea deceſſit mater: quoniam omni commodo deſtituitur pater, neque retinet uſumfructum, viriles ei inter filios (ſive unus, ſive plures ſint) uſufructus tribuimus portiones. Sin vero mulier moriens alios ex filiis emancipatos a patre, alios in patria poteſtate dimiſerit, in [hoc] caſu diſpari utetur maritus defunctæ beneficio. Quo caſu utrique præſcripſimus, id eſt, circa eorum quidem portionem, qui adhuc in ſacris retinentur, uſumfructum ex legum autoritate retinebit [pater] & præmium [44] delatæ emancipationis [45], cum volet, accipiet: in eorum vero parte, quos exiſſe de poteſtate viva matre conſtiterit, uſumfructum vi-

1 Utpote in &c. 2 Ac ſi. 3 Id eſt, filiis amitæ. 4 Non conſanguinei eorum &c. Cujac. 12. *obſerv.* 7. Lego, *nil quam*, 1. *G.* id eſt, nudi privigni matris, non etiam amitinorum conſanguinei. 5 Matri, Hotom. 5. *obſerv.* 30. *eo ſenſu*, Si nunquam eorum matri ex novo matrimonio communes liberi nati, ſed privigni tantum quæſiti ſunt. 6 Mihi avunculus eſt & conſobrinus, quis eorum potior ut mihi ſuccedat? avunculus. 7 Vide *l.* 1. *ſupr. unde legitim.* 8 Vide *l.* 3. *ſupr. h. t.* excipe caſum *legis* 5. *ſupr. h. t.* 9 *Promittitur*, Cujac. 17. *obſ.* 6. 10 Dic ut *J. h. t.* 11 Quandiu ex teſtamento ſuccedi poteſt, non ſucceditur ab inteſtato, *ut hic*, & *l.* 39. *ff. de adq. vel omitt. her.* 12 Ancilla cum Titio libero homine contubernium habuit? ancillæ dominus Titio non ſuccedet. Nam ut bonorum poſſeſſio peti poſſit, juſtum matrimonium eſſe oportet. *l.* 1. *ff. unde vir & uxor.* 13 Nutritor non ſuccedit ab inteſtato ei quem nutrivit, hoc videlicet ſolo quod eum nutriverit. facit *l. ult. infr. de infantibus expoſitis. l.* 24. *ſupr. de epiſc. audientia.* vide etiam de alumno quæ dicam ad *l.* 1. *J. quæ res pignor.* ſic nec hoſpes hoſpiti. *Authent. omnes. J. h. t.* nec ſocius ſocio. *l.* 4. *S. pro ſocio. l.* 1. *S. qui teſtam.* 14 Liberi homines ire & habitare poſſunt, quo voluerint. *l.* 12. *S. de oper. libert. l.* 71. §. 2. *ff. de cond. & demonſtr.* adeo ut mutatæ habitationis cauſa Princeps bona confiſcare non poſſit. 15 Peregrini teſtari quovis loco poſſunt, & heredem ſuum etiam ab inteſtato habent. Olim quibuſdam in locis jus ſucceſſionis hoſpites ſibi vindicabant hoſpitii jure, quod hæc Authentica tollit. Non etiam probatur a Bartolo hic Accurſius in *l. quo tutela.* 73. *ff. de reg. jur.* exiſtimans, omnibus deficientibus tutorem pupillo ſuo ſuccedere. 16 Ut quibuſdam locis fiebat. 17 Peregrini inteſtati bona heredibus ab inteſtato conſervantur. In Gallia Rex jure *albinagii* peregrinorum bona occupat, niſi ſcholaſtici fuerint: vel albinagii jure privilegio quodam exempti, ut Scoti, Helvetii & ſimiles. vide Rebuff. *in proœm. conſtit. gloſſ.* 5. *n.* 82. vide Papon. 5. *Arreſt.* 1. *du droict d'aubeine* & 3. *Notar.* 6. *des lettres de naturalité.* 18 Leone ſcil. *l.* 4. *J. de bonis quæ liber.* 19 Matri ſuccedunt liberi. 20 In maternis etiam bonis frater fratri ſuccedit. 21 *Nov.* 84. *c.* 1. Hodie fratres defuncti non præferuntur ejuſdem parentibus. 22 Patri filii hereditas triſte lucrum. vide *l. ult. S. de inſt. & ſubſtit.* 23 *l.* 13. *S. de legitimis heredibus.* Hodie id immutatum. *d. c.* & *c.* 3. 24 Utroque latere conjuncti præferuntur ſolis conſanguineis & uterinis.

25 45. *Eclog.* 4. περὶ μητρικῶν ὑπάρξεων. Materna bona, quæ a matre accipimus, *ut hic.* dicuntur & matrimonium Senecæ, Suetonio, Valerio, & D. Auguſtino: ut & paterna, patrimonium: & fraterna fratrimonium, ut in notis ad Senecam retuli. 26 Materni generis bona quæ a materna cognatione veniunt. *Eclog. d. loco.* ejuſmodi ſunt ea quæ avus vel proavus maternus, avia vel proavia materna, & deinceps nobis dedit, contulit, reliquit. 27 Additur in Theodoſiano Codice *lib.* 8. *tit.* 18. cretione ſublata. 28 De bonis maternis vide *l.* 1. *C. Theod. l.* 8. *tit.* 18. *ex editione* Cujac. *Eclog. d. loco c.* 1. Goth. Explicationem *hujus legis* 1. & conciliationem *l. ult.* vide apud Joann. a Sande *deciſ. Friſicar. lib.* 2. *tit.* 7. *defin.* 4. Anſ. 29 In rebus maternis delatis filio in poteſtate conſtituto pater habet nudum uſumfructum. Olim bona materna filiofamilias pleno jure acquirebantur. *l.* 6. §. 2. *l.* 92. *ff. de adq. vel omitt. hered. l.* 1. §. 6. *ff. ad SC. Tertyllianum. l.* 3. §. 4. *ff. de donationib. int. vir. l.* 1. §. *ult. D. de liber. exhib.* Accurſ. *hic.* vide Cuj. *hic.* 30 *l.* 1. *J. de bon. quæ liber.* 31 In quolibet adminiſtratore exigitur aſperitas ſumma. Juvenalis, *ſane certus & aſper, Procuratorem vultu qui præferat ipſo.* 32 Hoc eſt, parentes qui uſumfructum in bonis maternis liberorum habent, omnem tuendæ rei diligentiam adhibere debent, ac præterea lites liberorum in judicio perſequi, tam per ſe quam per procuratores: & ſumptus ex fructibus facere. *Synopſ. Baſil.* 45. *tit.* 4. *c.* 1. 33 *l.* 8. *J. de bonis quæ liberis.* 34 *l.* 6. §. 6. *verſ. non autem. J. de bonis quæ liberis.* 35 Res maternas liberorum in quibus uſumfructum ipſe pater habet, non poteſt ipſe pater alienare in fraudem ipſorum liberorum: ut eo caſu tutiſſimum ſit, emptori hujuſmodi rerum fidejuſſorem ab ipſo patre res eas vendente accipere. 36 Præſcriptio nulla liberis opponitur res ſuas maternas vindicantibus ab earum emptore, hoc eſt, ab eo cui pater ipſorum liberorum eas vel donavit, vel vendidit: quandocunque enim voluerint ipſi liberi, res ſuas vindicare poterunt. 37 Poſſeſſor dicitur dominus competenti præſumptione. 38 De bonis materni generis. *l.* 7. *C. Theod. de bon. matern.* Bona materni generis filio delata patri adquiruntur nudo uſufructu: ideoque pater ea alienare non poteſt. 39 *l.* 1. *S. h. t.* 40 Filius mortuo patre bona materna, aut materni generis reliquis fratribus non confert, qui ex parte ſint coheredes, id eſt, fratris conſortes. vide Cujac. 18. *obſ.* 9. 41 Et ita legitur in *d. l.* 7. *C. Theod.* & in Baſilicis, ἀπὸ τοῦ πατρός. Nam extraneis heredibus certiſſimum eſt filios defuncti propria non conferre. 42 45. *Eclog.* 4. *c.* 3. *l.* 8. *C. Theod.* 8. 43 Viva matre Titius & Cajus a patre emancipatus eſt: mater deceſſit: Proprietas bonorum mortuæ defertur ad ejus liberos: uſusfructus vero eorum bonorum dividitur inter liberos & patrem viriliter. Quid ſi mulier mortua duobus liberis relictis, uno emancipato, altero in poteſtate patris poſito? Hic cum illo, id eſt, cum emancipato fratre pariter ſuccedit, ut proprietatem ſibi acquirat, uſumfructum patri. Imo quotieſcunque hunc emancipabit pater, dimidiam partem pro emancipationis præmio, vel pretio retinere poterit. *ut hic. Syn. Baſil.* 45. *tit.* 4. *c.* 3. 44 *Synopſ. ibid.* 45 Bonorum maternorum & materni generis uſusfructus filiofamilias delatus patri adquiritur. *l.* 1. 2. *S. h. t.* Quid ſi filius emancipetur? patris uſusfructus extinguitur. Pro præmio tamen emancipationis parens olim potuit retinere trientem pleno jure. *l.* 1. 2. *C. Theod.* hodie ſemiſſem uſusfructus. *l.* 6. §. 3. *J. tit. prox. l. ult. J. de emanc. lib.* §. 2. *Inſt. per quas perſonas cuique.* ad remunerandum beneficium emancipationis: quod & beneficium bonorum quærendorum dicitur in *l.* 1. *ff. ſi quis a parente manum.* Quid ſi hujuſmodi bona filio jam emancipato adquirantur? pater virilem in uſufructu conſequitur, *ut hic.*

rilis

rilis inter eos portionis ſecundum præſcripta percipiet. † In nepotibus etiam, vel neptibus hoc obſervandum eſſe cenſemus, ut maritus qui uxore mortua non extantibus filiis cum ſolis nepotibus, vel neptibus ex hac lege ad emolumentum [1] vocandus eſt: ſi unus, vel una, pluresve nepotes ex filio uno, vel pluribus qui in poteſtate defecerunt, procreati ſunt, hoc jure utatur, quod de filiis conſtitutum eſt. Nam licet hoc novum præſens lex conſtituat in nepotes: non tamen abs re eſt, ut in hoc caſu deteriores eſſe nepotibus filii non ſinantur. Habeat igitur avus veniens cum nepotibus in poteſtate durantibus uſumfructum bonorum omnium quæ ex defunctæ aviæ ſucceſſione delata ſunt. Cum vero his quoque libertatem emancipatione largitur: ſimiliter & ab ipſis (ſicut de filiis conſtitutum eſt [2]) præmium [3] manumiſſionis accipiat, vel ſi ex pluribus alteros manumittit, alteros retinet, ex parte manumiſſorum legitimum præmium; ex parte vero in poteſtate manentium retineat uſumfructum. † Quod ſi nepotes ſint neptesve aut ex emancipato filio aut ex filia procreati, aut ab ipſo avia vivente ſacris [4] dimiſſi, idem avus virilis cum ipſis portionis habeat uſumfructum. Si vero ex nepotibus neptibuſve tempore quo in aviæ ſucceſſionem vocantur, alii in avi ſunt poteſtate, id eſt, mariti defunctæ, alii ſui juris ſunt: circa perſonas quidem eorum qui in poteſtate conſiſtunt, & in uſufructu conſequendo, & in emancipationis præmio conquirendo ratio ſupradicta ſervetur. In his vero qui ſui juris ſunt, facultas capiendi uſusfructus virilis inter eos portionis habeatur. † Eadem [5] autem & de pronepotibus utriuſque ſexus [6] ſancimus: manente definitione quæ de ſingulis ſancita eſt, ſi filii ſint pariter ac nepotes. Dat. 7. Id. Nov. THEOD. XIII. & VALENT. III. AA. CONSS. 430.

Pater per tranſitum ad ſecunda vota non perdit uſumfructum ſibi quæſitum in rebus filiorum. Salic.

4. Imp. Leo A. Calliſtrato P. P. per Illyricum.

OMnem [7] ambiguitatis confuſionem amputantes, hac liquida, & compendioſa lege ſancimus, circa uſumfructum maternarum rerum nullam eſſe differentiam, ſive in priore matrimonio pater ex quo filios habuit, permanere voluerit, ſive [8] novercam filiis ſuperinduxerit: legibus quæ de maternis bonis latæ ſunt, ſuam habentibus firmitatem. Patres igitur uſumfructum [9] maternarum rerum, etiamſi ad ſecundas migraverint nuptias, ſine dubio habere debebunt, nec ullam filiis, vel quibuſlibet ex perſona eorum contra patres improbam vocem accuſationemque poſſe competere. Dat. Kalend. Septemb. ANTHEMIO A. II. CONS. 468.

TIT. LXI.
DE BONIS, QUÆ LIBERIS [10] IN POTESTATE PATRIS CONSTITUTIS EX MATRIMONIO [11], VEL ALIAS ADQUIRUNTUR, ET EORUM ADMINISTRATIONE.

De bonis maternis & de lucris nuptialibus.

1. Impp. THEODOS. & VALENT. AA. ad Senatum urbis Romæ, poſt alia.

CUm venerandæ leges [12] vetuerint patribus jure poteſtatis acquiri quidquid eorum filiis avus, avia, proavus, proavia a linea [13] materna venientes quocunque titulo contuliſſent, hoc [14] quoque convenit obſervari, ut quicquid [15] vel uxor marito non emancipato, vel maritus uxori in [16] poteſtate poſitæ, quocunque titulo vel jure contulerit, ſive transmiſerit, hoc patri nullatenus [17] acquiratur: atque ideo in ejus tantum cui delatum eſt, jure durabit. Dat. 3. Id. Novemb. *Ravennæ*, THEODOSIO XII. & VALENTINIANO II. AA. CONSS. 426.

De profectitiis.

2. Iidem AA. Hierio P. P.

COnſtitutionis [18] novæ [19] capitulum clariore interpretatione ſancimus, ut quæ per filios, nepotes, pronepotes, itemque filias, neptes, proneptes, quamvis in poteſtate ſint, minime acquiri [patri] decrevimus a marito, vel uxore quocunque titulo collata, ſive ultima transmiſſa voluntate: nullus ad id quoque pertinere exiſtimet, quod [20] ab ipſo parente datum, [vel dotis] vel ante nuptias donationis cauſa, pro una ex memoratis perſonis præſtitum fuerat, ut minime ad eum, ſi caſus tulerit, revertatur. Proſpiciendum eſt enim, ne hac injecta formidine, parentum circa liberos munificentia retardetur: ſed ut [21] his poteſtatis jure ad parentes reverſis, cæterarum rerum, quæ ex ſubſtantia ſpeciali conjugis ad ſuperſtitem devenerant, quamvis idem in ſacris [22] ſit, fructu [23] tamen ſolo atque uſu parentibus deputato, dominium ei, qui a conjuge, vel quæ a marito meruit, reſervetur: parente propter emancipationis beneficium, ſi voluerit, ſicut in maternis rebus, vel quæ per eandem lineam veniunt, præmium [24] habituro. Dat. 10. Kalend. Mart. FELICE & TAURO CONSS. 428.

Filiifamilias in lucris nuptialibus liberos ſuos habent heredes. Bald.

3. Iidem AA. Florentio P. P.

QUod [25] ſcitis prioribus continetur, nec a filia, quæ in poteſtate eſt, donationem ante nuptias patri, nec a filio dotem acquiri, eo addito confirmamus, ut [26] defunctis his adhuc in poteſtate patris, ſi liberis extantibus moriantur, ad [27] liberos eorum eædem res jure hereditatis, non ad patres jure peculii transmittantur, nec per nepotes avo videlicet adquirendæ. † Sin autem idem nepos ſuperſtitibus tam patre quam avo paterno diem ſuum ſine liberis obierit: eorum dominium quæ ad ipſum ex [28] matre, vel ab ejus linea pervenerint, non ad avum, ſed ad patrem ejus perveniat: uſufructu [29] videlicet in hujuſmodi caſibus avo (dum ſupererit) reſervando. Dat. 7. Idus Sept. *Conſtantinop.* THEODOSIO A. XVII. & FESTO CONSS. 439.

De bonis ex matrimonio quæſitis.

4. Impp. LEO & ANTHEMIUS AA. Erythrio P. P.

QUæcunque res ad filium vel filiam, nepotes ſive pronepotes utriuſque ſexus in poteſtate conſtitutos, ex priore, vel [30] ſecundo, aut tertio ſeu numeroſiore [31] conjugio [32] pervenerint, ex [33] dote, vel quacunque donatione, ſeu hereditate, vel legato vel fideicommiſſo: earum [34] rerum usque in diem vitæ ſuæ pater, vel avus, vel proavus uſumfructum habeant, eaſdem res quocunque [35] modo alienandi [36], vel pignoris ſeu hypothecæ jure obligandi, facultate eis penitus interdicta: dominio videlicet earum apud filios & nepotes ſive pronepotes utriuſque ſexus permanente, etiamſi ex eodem matrimonio procreati non ſint, ex quo eædem res ad parentes eorum, qui quæve in poteſtate ſunt, fuerint devolutæ: Eo videlicet obſervando, ut morientium fratrum ſororumve portiones, qui quæve ex eodem matrimonio progeniti vel progenitæ ſunt, primo [37] quidem ad liberos [38] eorum (ut dictum eſt) ſi tamen fuerint, deinde his non extantibus ad ſuperſtites tantummodo fratres [39] vel ſorores eorum perveniant, aut ad ſuperſtitem, ſi ex iiſdem fratribus aut ſororibus unus unave remanſerit. Omnibus autem qui ex eodem conjugio fuerint procreati, defunctis: tunc demum ad eos qui ex alio [40] ſunt matrimonio editi, eaſdem res pro virili pervenire ſtatuimus: nulla autem ex memoratis perſonis exiſtente, parentes [41] eorum eas percipere. Parentibus vero quorum ſub poteſtate ſunt, uſumfructum duntaxat habituris, memoratas res jure poteſtatis alienandi vel obligandi licentiam denegamus: non prohibendis iiſdem liberis quandocunque ſui juris fuerint, nulla temporali præſcriptione obſiſtente, eaſdem res omnibus modis vindicare: niſi [42] forte poſtquam poteſtate parentum eos contigerit liberari, tantum [43] temporis effluxerit, ut ex continua & inconcuſſa tenentis poſſeſſione eorum intentio excludatur. Dat. 5. Kalend. Mart. MARTIANO & ZENONE CONSS. 469.

De bonis ex ſponſalibus quæſitis.

Sicut quæſita a marito uxor non adquirit patri, niſi quoad uſumfructum, ſic nec quæſita a ſponſo. Salic.

5. Iidem AA. Nepotiano Magiſtro militum Dalmatiæ.

NOn [44] ſine ratione de negotio quod inter matremfamilias, cujus veſtra ſuggeſtio meminit, & germanum ejus vertitur, magnitudo tua diverſis legibus ex utraque parte prolatis, noſtram credidit conſulendam eſſe clementiam; cum mulier diverſis juris lectionibus idem intelligi maritum, & ſponſum [45] niteretur probare: germanus [autem] mariti nomen illi ſoli, qui nuptias contraxiſſet, ex recitatione conſtitutionis [46] divorum retro Principum Theodoſii & Valentiniani (qua cavetur, quicquid [47] maritus, vel uxor in poteſtate conſtituti invicem ſibi reliquerint, non patri acquiri, ſed ad eorum jus pertinere) imponere. Quamvis ergo ſignificatione [48] nominis maritus vel uxor poſt cœptum matrimonium intelligatur, ex quo videlicet inducta eſt dubietas: attamen quia conſequens eſt ambiguas atque legum diverſis interpretationibus titubantes cauſas benigne [49] atque naturalis juris moderamine temperare: non piget nos in præſenti quoque negotio, de quo ſublimitas tua ſuggeſſit, æquitati convenientem Juliani tantæ exiſtimationis viri atque diſertiſſimi juriſperiti opinionem ſequi: qui quidem de dotali prædio tractatu propoſito, idem jus tam de uxore quam [50]

1 Præmium emancipationis collatæ liberis, id eſt, ut in bonis maternis liberorum parentes ipſi qui liberos ita emanciparunt, dimidiam uſusfructus retinere poſſint, *ut hic.* Præmium idem & eadem præmii ratio eſt in lucris nuptialibus liberorum. *l.* 2. *J. tit. prox.* 2 *l.* 17. *ſupr. de collat.* 3 Id eſt, trientem. *l.* 2. *in fin. l.* 6. §. 3. *infr. tit. prox.* adde Cont. 1. *lect.* 7. ſeu pretium. §. 2. *Inſtit. per quas perſonas cuique:* quaſi diceret, virilem illam portionem uſusfructus, de quo hic agitur, patri cedere, non jure adquiſitionis (nec enim per liberam perſonam quidquam adquiritur) ſed tanquam munus legum, oblatum reverentiæ paternæ. 4 Sacra paterna quid, dixi plenius in *l.* 10. §. 1. *infr. de adopt.* vide *l. ultim. in fin. ſupr. ad SC. Tertyll.* 5 *Synopſ. Baſil. ibid.* 6 Extenſio hujus legis ad pronepotes utriuſque ſexus. 7 *Synopſ. ibid. c.* 4. 8 Pater ſecundis nuptiis uſumfructum ſibi quæſitum in rebus filiorum non amittit, *ut hic*, & *Novell.* 22. *c.* 34. 9 *l.* 4. *J. tit. prox.*

10 *Quæ filiisfamilias, C. Theod. l.* 8. *tit.* 19. 11 Puta ex caſu dotis, vel donationis propter nuptias, hereditate, legato uxoris, vel mariti. *l.* 1. 2. *J. h. t.* 12 *Lex* 2. *ſupr. tit. prox.* 13 *d. l.* 1. & 2. 14 Ut idem ſit in lucris nuptialibus, quæ liberis in poteſtate poſitis adquiruntur, quod in bonis eorum maternis; utriuſque namque generis bonorum proprietas liberis ipſis adquiritur, non patri. 15 Lucra nuptialia liberorum non quæruntur patri. 45. *Eclog.* 4. *cap.* 5. An uſufructu tantum adquiruntur? *l.* 2. *in fin. J. h. t.* 16 Patria poteſtas nuptiis non tollitur, nuptiæ ſeu matrimonium non eſt modus tollendæ patriæ poteſtatis. 17 Si proprietatem ſpectes: ſecus, ſi uſumfructum. vide *l.* 12. *ſupr. de collat.* 18 Videtur eſſe pars *legis ultimæ ſupr. de ſponſalib.* 19 Id eſt, præcedentis. 20 Reſtrictio legis ſuperioris qua dictum fuit dotem vel donationem propter nuptias filii filiæve patri non quæri: hic excipitur dos, & donatio propter nuptias a patre profecta, nam utrumque, hoc eſt, & donatio propter nuptias, & dos profectitia, id eſt, a parente filio, & filiæ conſtituta, ſoluto matrimonio ad ipſum patrem, qui dedit revertitur, *ut hic.* Miror ab autore Synopſeos 45. *tit.* 4. *cap.* 6. hoc addi ἐὰν τὸ σύμφωνον οὕτω συμβῇ, ſi ita conventum ſit. Nam hoc ipſo jure ad patrem reverti conſtat, *ut hic. in verbo, revertatur. Proſpiciendum eſt enim &c.* 21 Lucra nuptialia liberorum ſoluto matrimonio, patri non adquiruntur, niſi uſufructu tantum. Quid ſi filium, vel filiam, cui hujuſmodi lucri proprietas obvenit, pater emancipate velit, & pro emancipationis præmio, dimidiam ejus proprietatis retinere? non poterit, ſed dimidiam tantum uſusfructus, ut & in bonis maternis liberorum dimidiam uſusfructus retinere poteſt. *l.* 3. *ſupr. tit. prox.* 22 Sacra paterna quid, dixi plenius in *l.* 10. §. 1. *infr. de adoptionib.* 23 Hinc colligunt lucri nuptialis filio vel filiæfamilias delati uſumfructum ad patrem deferri. 24 *l.* 3. *ſupr. tit. prox.* 25 Ex Novella de paternis, & maternis bonis. *tit.* 7. *Eclog. d. l. c.* 7. 26 Lucra nuptialia mortuo eorum proprietario deferuntur hoc ordine: liberis primum defuncti: deinde patri: poſt, avo. Sic tamen, ut cum patri adquiruntur, avus in illis uſumfructum habeat. *Synopſis ibid. cap.* 7. 27 Filiifamilias in lucris nuptialibus liberos ſuos habent heredes, id eſt, ad liberos transferunt ejuſmodi bona jure hereditatis potius, quam ad patrem jure peculii. 28 Bona materna eodem ordine deferuntur liberis, patri & avo, quo lucra nuptialia, paulo ante diximus: hoc eſt, liberis primum, deinde patri, poſt avo, ſic ut avus in illis uſumfructum habeat, quoties ea bona patri defuncti adquiruntur. 29 Avus paternus lucri nuptialis filiofamilias ſuo delati uſumfructum habet, maternus proprietatem. 30 Adde *l.* 4. *ſupr. tit. prox.* 31 Nuptiæ ſecundæ, tertiæ, & quartæ, numeroſiores denique permiſſæ. *ut hic.* 32 De bonis quæ ex matrimonio filii adquiruntur. 33 *l.* 11. *ſupr. com. de ſucceſſ.* 34 Lucra nuptialia, vel aliunde liberis adquiſita proprietate liberis ipſis adquiruntur: uſusfructus eorum patri, avo, proavo. 35 Uſufructuarius dominium rei alienare, pignori, aut hypothecæ dare non poteſt. 36 *Verſ. Parentib. infr. h. t. l.* 6. §. 2. *infr. h. t. l.* 2. *ſupr. de bonis maternis: Novell.* 22. *c.* 24. 37 Ad quos, & quo ordine deferantur lucra nuptialia. *l.* 7. *in fin. l.* 8. *ſupr. de ſecund. nuptiis. Nov.* 22. *c.* 26. 38 De liberis. 39 De fratribus & ſororibus conſanguineis tantum & uterinis ſimul. 40 De fratribus conſanguineis tantum & uterinis. 41 De parentibus. 42 *l.* 1. §. *ult. J. de annali except.* 43 *Novell.* 22. *c.* 24. 44 *Synopſ. Baſil.* 45. *tit.* 45. §. 7. 45 De bonis quæ ex ſponſalibus filii adquiruntur. 46 *l.* 1. *ſupr. h. t.* 47 Lucra nuptialia liberi in poteſtate poſiti patri non adquirunt. 48 Mariti propria ſignificatione ſponſus: nuptiarum ſponſalia non continentur. 49 In ambiguo pro eo quod benignius eſt judicatur. *l.* 1. *ſupr. de legat. l.* 168. *ff. de reg. jur.* 50 Dotis nomen etiam extenditur ad ſponſæ dotes. *l.* 14. *J. de fideic. lib. l.* 18. 25. *ff. de legib. l.* 11. *ff. de ſerv. præd. ruſtic. l.* 10. *in fin. ff. de reb. dubiis. l.* 3. *ff. de his quæ in teſtament. l.* 42. *ff. de pœnis. l.* 155. §. 2. *l.* 192. §. 1. *ff. de reg. jur.*

de

de sponsa observari arbitratus est: licet lex Julia de uxore tantum loquatur. Qua ratione tam sponsalitiam [1] donationem, quam hereditatem, quam memoratus sponsus suam sponsam lucrari voluit, non acquiri patri, sed ad eam pervenire, benignius esse perspicimus. Dat. Kal. Jun. LEONE A. V. CONS. 471.

De bonis, quæ extrinsecus ad filiosfamilias veniunt.

6. Imp. JUSTINIANUS A. Demosth. P. P.

CUm oportet [2] similem providentiam tam patribus, quam liberis deferri: invenimus autem in veteris juris observatione multas esse res quæ extrinsecus [3] ad filiosfamilias veniunt, & minime patribus acquiruntur: quemadmodum in maternis [4] bonis, vel quæ ex maritali [5] lucro ad eos perveniunt, ita & in his, quæ ex aliis causis filiisfamilias acquiruntur, certam introducimus definitionem. Si quis itaque filiusfamilias, vel patris sui, vel avi, vel proavi in potestate constitutus, aliquid sibi acquisierit [6], non ex ejus substantia, cujus in potestate sit, sed ab aliis quibuscunque causis, quæ ex liberalitate fortunæ, vel laboribus suis ad eum perveniant: eas suis parentibus non [7] in plenum sicut antea fuerat fancitum, sed usque ad usumfructum solum [8] acquirat, & eorum usufructus quidem apud patrem, vel avum, vel proavum, quorum in sacris sit constitutus, permaneat: dominium autem filiisfamilias inhæreat, ad exemplum, tam maternarum, quam ex nuptialibus causis filiisfamilias adquisitarum rerum. Sic etenim & parenti nihil derogabitur, usumfructum rerum possidenti, & filii non lugebunt, quæ ex suis laboribus sibi possessa sunt, ad alios transferenda aspicientes, vel ad extraneos, vel ad fratres suos, quod etiam gravius multis esse videtur: exceptis [9] castrensibus peculiis, quorum nec usumfructum patrem, vel avum, vel proavum habere veteres leges concedunt: in his enim nihil innovamus, sed vetera jura intacta servamus: eodem observando etiam in his peculiis, quæ quasi [10] castrensia peculia ad instar castrensis peculii accesserunt.

IN AUTHENT. ut lic. mat. & aviæ. in princ. col. 8. tit. 18. al. 13. Nov. 117. c. 1.

EXcipitur, *quod eis datur, vel relinquitur ab aliquo parentum, conditione hac adjecta, ne* [11] *ad patrem perveniat ujusfructus.*

In AUTHENT. de heredibus ab intest. ven. §. si vero cum. col. 9. tit. 1. Novell. 118. cap. 2.

ITem *hereditas fratris, sororisve, ad quam una* [12] *cum patre admittitur, & forsan si aliunde quæratur lege prædicta.*

IN AUTHENT. ut nulli jud. §. quia vero. col. 9. tit. 17. al. 9. Nov. 134. cap. 11.

IDem *est in his, quæ ex lege deferuntur liberis, parentibus præsumentibus solvere matrimonium suæ cauſſi lege definitis.*

§. 1. Sub hac tamen definitione hunc legis articulum inducimus, [ut] in successione quidem earundem rerum, quæ extrinsecus [13] filiisfamilias acquiruntur, jura eadem observentur, quæ in maternis [14], & nuptialibus [15] rebus statuta sunt. §. 2. Non autem hypothecam [16] filiisfamilias adversus res patris viventis adhuc, seu jam mortui sperare audeant [17], nec [18] ratiocinia ei super administratione inferre: sed tantummodo alienatione, vel hypotheca duo [19] nomine patribus denegata, rerum habeat parens plenissimam potestatem, uti fruique his rebus, quæ per filiosfamilias secundum prædictum modum adquiruntur, & gubernatio [rerum] earum sit penitus impunita [20]: & nullo modo audeat filiusfamilias, vel filia, vel deinceps personæ vetere eum, in cujus potestate sunt, easdem res tenere, aut quomodo voluerit gubernare: vel si hoc fecerint, patria [21] potestas in eos exercenda est: sed habeat pater, vel aliæ personæ, quæ superius enumeratæ sunt, plenissimam potestatem uti frui, gubernareque res prædicto modo acquisitas. † Et si quid [ex] usu earum pater, avus vel proavus collegerit [22]: habeat licentiam, quemadmodum cupit, hoc disponere, & in alios heredes transmittere, vel si ex earum [rerum] fructibus res mobiles [23], vel immobiles, vel se moventes comparaverit: eas etiam quomodo voluerit, habeat & transmittat, & in alios transferat, sive extraneos, sive liberos suos, seu quamlibet personam. † Sin [24] autem res sibi memorato modo acquisitas parens noluerit retinere, sed [25] apud filium, aut filiam, vel deinceps personas reliquerit: nullam post [26] obitum ejus licentiam habeant heredes alii patris, vel avi, vel proavi eundem usumfructum, vel quod ex hoc ad filiosfamilias pervenit (utpote [27] patri debitum) sibi vindicare: sed quasi diuturna [28] donatione in filium celebranda, qui usumfructum detinuit, quem patrem [ejus] habere oportuerat, ita causa intelligatur, ut eundem usumfructum post obitum patris ipse lucretur: parente jus exactionis, quasi sibi debitæ a filio, qui usumfructum consensu ejus possidebat, suæ posteritati, vel successioni minime transmittente: quatenus in omni [29] pace inter se successio ejus permaneat, nec altercationis cujusdam [30] inter fratres) oriatur occasio. §. 3. Cum autem Constantiniana lege [31] cautum erat, si filiifamilias ab his, qui eos in potestate habent, nexu paterno per emancipationem [32] liberentur, debere [33] patrem tertiam [34] partem bonorum, quæ acquiri non solent, quasi [35] remunerationis [36] gratia a filio accipere, vel retinere, & ex hac causa iterum pars non minima [37] substantiæ liberorum adimebatur: sanximus hujusmodi casu interveniente, & emancipatione liberis imposita, non tertiam [38] partem dominii rerum minime acquisitarum, sed dimidiam [39] usufructus apud majores, qui emancipationem donant, retinere: exceptis & in hoc casu castrensibus, & quasi castrensibus tantummodo peculiis, quibus nihil ex hac causa diminuitur. Sic enim nec liberis cujuscunque sexus aliquid dominii auferetur, & patribus amplioris patrimonii ususfructus adsignabitur. Hoc obtinente [40] & si in emancipatione sibi parentes hoc minime servaverint [41]: sed nisi specialiter, vel in emancipatione huic præmio renunciaverint, vel donatione facta sese & ab hujusmodi beneficio alienaverint, & in liberos hoc transtulerint: manere apud eos etiam tacentes jus, & beneficium ususfructus retinendi: ut post obitum [42] eorum usufructus in omnibus memoratis cauſis ad eos perveniat, quorum dominium est: scilicet, secundum quod jam diximus: in successionibus eorum omnibus servandis, quæ [de] maternis, & nuptialibus bonis consultissimis legibus definita sunt. §. 4. Sed cum tacitas hypothecas tam veteres leges in quibusdam certis casibus introduxerunt, quam nos in maternis [43], cæterisque donationibus, quas servare necesse [44] est, & dubitabatur: ex quo tempore hypothecas competere oportet, utrum ne [45] ab initio, an ex eo [tempore], ex quo male aliquid gestum est? compendiosa narratione interpretamur, initium [46] gerendæ, vel deferendæ administrationis, vel observationis esse spectandum, & non tempus, ex quo male aliquid gestum fuerit. Recitata in [47] novo consistorio palatii DN. Justiniani. Dat. 3. Kalend. Novembr. DECIO V. C. CONS. 529.

De donatis a Principe, vel ab Augusta.

7. Idem A. Juliano P. P.

CUm multa privilegia Imperialibus donationibus jam præstita sunt, dignum incrementum & his conferre nostra dignata est clementia. Si quis igitur a [48] serenissimo Principe, vel a piissima Augusta, sive masculus, sive fœmina donationes sit confecutus, vel consecuta, sive mobilium [49], sive immobilium, sive se moventium rerum, filiisfamilias tamen constitutus, vel constituta, habeat hujusmodi res omni acquisitione absolutas, & nemini eas acquirat, neque earum usumfructum pater, vel avus, vel proavus sibi vindicet, sed ad [50] filii militudinem castrensis [51] peculii omnem facultatem in eas filii, vel filiæfamilias habeant. Ut enim Imperialis [52] fortuna omnes superemineat alias, ita oportet, & principales liberalitates culmen habere præcipuum. Dat. propositæ 12. Kal. April. *Constantinop.* LAMPADIO, & ORESTE VV. CC. CONSS. 530.

1 Quemadmodum res quæsitas a marito uxor non adquirit patri nisi usufructu tantum: ita & quæsita a sponso. adde *l. 4. ff. de fundo dot.* hoc est, ut lucra nuptialia filia patri non adquirit, ita nec lucra sponsalia. 2 Hæc lex est ampliativa *l. 1. supr. de bon. matern.* Inglois *desis. 7. q. 6. num. 1.* Anf. 3 Lucra non ex patris substantia, sed vel fortuito, vel labore quæsita liberi in potestate positi sibi adquirunt proprietate: patri usufructu: ut sit rerum ita quæsitarum eadem ratio quæ rerum maternarum, & laborum nuptialium, *ut hic.* Ibi, *quemadmodum, inquit, ad exemplum*, &c. §. 1. *infr. h. t.* Quid si filiusfamilias in castris bona quæsiverit aliqua? ea ne quidem usufructu patri adquirit, *ibi, exceptis castrensibus.* Quid si in quasi castris? *idem*, ut sit eadem ratio quasi castrensis peculii & vere castrensis, *ibi, eadem observanda.* Quid? quæ vis ac potestas est usufructus ita parenti competentis? nempe ut plenissimum potestatem ei eo habeat pater: ut eo uti, frui, res eas tenere & quo voluerit modo gubernare possit, & rursus ut liberi eo nomine nullam hypothecam in bonis patris superstitis, vel mortui habeant, nullas rationes ab eo possint exigere, non eum prohibere res eas tenere, vel administrare: denique ut earum rerum administratio patri impunita sit: nisi ea bona vel alienet, vel hypothecæ subjiciat. §. 2. Quid si quid ex fructu talium rerum parens adquisierit? potest ita quæsita parens pro animi sui lenitatia dispone re, & alienare: in alios denique heredes transmittere, sed & res mobiles, immobiles, se moventes, ex iis quæsitas, in quamcunque voluerit personam liberorum, vel extraneam transferre. §. 2. *vers. & si quid.* 4 *l. 1. supr. h. t.* 5 *l. 1. in fin. l. 2. l. 3. l. 4. l. 5. supr. h. t.* 6 Filiifamilias adventitiorum usumfructum patri adquirunt: adventitiorum, inquam, exceptis castrensibus & quasi; sui namque dominii & patrimonii res eas faciunt. §. 1. *vers. Quid enim tutelæ est? Inst. per quas personas cuique.* 7 Jus vetus abrogatur, de quo in *l. 2. infr. de patr. potest.* 8 §. 2. *Inst. de adq. per adrog.* 9 Exceptio regulæ superioris de castrensibus. adde *l. 7. infr. h. t.* 10 Secunda exceptio de quasi castrensibus. 11 Filiisfamilias relictum ne ad ejus patrem perveniret, patri non quæritur. 12 Quoties pater consortium proprietatis cum filiisfamilias habet, toties usumfructum in filii portione non habet. 13 Id est, adventitiorum. 14 *l. 1. supr. h. t.* 15 *l. 1. 2. 3. 4. §. 6. 3. h. t.* 16 Pro rebus filii quas pater velut fructuarius administravit, filius hypothecam non habet. 17 Imo sperare audent, ut distertis verbis ponitur in §. *ult. hujus legis.* 18 Hinc colligunt, Patrem habere plenam administrationem ætu & habitu: habitu, quia administrat, actu quia rationem non reddit. Num pater rationes, seu inventarium bonorum filii facere teneatur, vide Mynsing. 2. *obs.* 39. 19 Parentes bona liberorum non possunt alienare sine consensu filiorum nomine possunt. 20 Quid si bona liberorum evertat? si ultro diffipet? videntur auferenda. *arg. l. 22. §. 8. vers. sed sin vero dotem. ff. solut. l. 50. ff. ad SC. Trebell.* & in negligentia, non nisi magna ex causa, patri administratio adimenda.

21 Patria potestas exercenda. 22 Adjuncta per patrem ex usufructu bonorum filii ad eundem delato, filio non adquiruntur: ideoque pater potest res ita adquisitas prout voluerit in quoscunque alienare. 23 Græcis Κίνητα, ἀκίνητα, αὐτοκίνητα πράγματα dicuntur. *Synopf. Basil. 45. tit. 4. c. 10.* 24 Sententia hujus loci admodum turbata & perplexa est: ingius diximus in rebus maternis in lucris nuptialibus & sponsalitiis, in quæstu casu, vel labore, præterquam in castris vel quasi castris, a liberis in potestate usumfructum patri competere. Quid si eum usumfructum pater sibi non retinuit: sed eum superstes apud filium (cujus ea bona fuerint) esse passus fuerit? Pater dicturus illo filium usumfructum filio donasse videtur: ut a coheredibus suis, mortuo patre, eo nomine filius convenire non possit. Petitio talis, usumfructus a patre in vita omissi ad ejus heredes minime transmittetur. 25 Pater usumfructum filii debitum filiofamilias potest remittere, *ut hic.* 26 Usumfructum adventitiorum filii a patre eundum filius non confert. 27 Id est, quasi debitum. 28 Bilandus *hic numer. 4.* videtur legisse *diuina.* eo sensu, Patrem filiofamilias suum diuturnum & diurnum donare posse: & hic quidem secundus est casus (de priore paulo antea dictum est *supr. h. t.*) quo pater filiofamilias donare potest. Tertius est de dote & donatione propter nuptias. 35. *ff. familiæ.* Quartus, quando donat filius id quod donaturus esset extraneo. *Novell. 92. c. 1.* Quintus si fiudiorum causa. Bald. *hic.* 29 Ea pacem est voluntas, ut liberi post mortem vivant unanimes. 30 Concordia inter fratres servanda. vide *l. 4. supr. comm. divid.* 31 Cujus pars extat *l. 1. §. 3. ff. prætor.* 32 Emancipatio libertatis species. 33 Usumfructum rerum maternarum, *supr. tit. proxim.* lucrorum nuptialium, *l. 4. supr. h. t.* sponsalitiorum. *l. 5. supr. h. t.* quæstuum denique casu, vel labore alibi quam in castris, vel quasi castris liberis in potestate positis, patres obtinent. Quid si eos liberos velint emancipare? ususfructus ille liberos ita emancipatos tacite sequitur. *vers. hoc obtinente:* potest tamen parens pro præmio emancipationis liberis ita collatæ, non tertiam partem bonorum, ut olim, retinere, sed dimidium ususfructus, hoc est, præmium emancipationis quod pater eo casu retinere sibi potest, *ut hic. ibi, non tertiam.* 34 Vide *l. 1. supr. de bon. matern. §. 2. Inst. per quas personas cuiq.* 35 *l. 1. l. 2. C. Theod. de bonis maternis:* non enim potest æstimari emancipatio, unde pari pro præmio emancipationis dicitur id dari. §. 2. *Inst. per quas personas cuique.* 36 Vide *l. 2. §. de bonis maternis.* 37 Tertia semper, unde colligunt, tertiam partem minimam non esse, & quidem eo magis, quo dividi possit. 38 Ut olim. *l. 2. C. Theod. de bon. matern.* 39 Hodie præmium emancipationis patri debitum, eft semis ususfructus bonorum filii: olim triens erat pleno jure. *l. 1. l. 2. C. Theod. de bon. matern.* 40 Supervacue id protestatione opus nobis putamus, quod jure satis quæritur. 41 Id est, exceperint. 42 Omnino, ita ut pater revocare non possit, id quod semel donaverit. 43 *l. 12. §. 1. vers. exceptis. l. qui pupiterz.* 44 Imo necesse non videtur: cum nulla hypotheca in patris bonis liberi competat. §. 2. *supr. h. t.* 45 Hypotheeam tacitam in bonis patrum liberi habent. Patrum, inquam, a quibus res ipforum liberorum maternæ & similes administrantur. 46 Hypotheca in bonis patris liberis competentis initium est, non a male gesta administratione, fed ab ipfo initio poffeffionis. *l. 6. §. 2. ibi, ex eo die quo eadem res ad eum pervenerint. supr. de secund. nupt.* 47 Vide quæ dixi ad *l. 30. supr. de jure dot.* 48 Donata a Principe vel Augusta, non quærenturr patri, etiam quod ad usumfructum. adde *l. 26. supr. de donationibus int. vir. Synopf. Basil. 1. cap.* 13. Gothofr. Vid. Gomez. ad *leg. Tauri 50. num. 72.* Anf. 49 Quid nomine mobilium contineatur, vid. Mantic. de Conject. *lib. 9. tit. 3.* Merces tamen negotiationis casu comparatæ mobilium nomine non continentur. *l. 3. ff. de aura & arg.* Denoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt.* 137. Anf. 50 Filiusfamilias quod a Principe accepit, quasi castrense est. 51 *l. 6. supr. h. t.* 52 Imperialis fortuna ut omnes alias superemineat, ita donationes a Principe, vel Augusta factæ privilegium merentur.

De

De hereditate delata filiofam.

8. Idem A. Joanni P. P.

CUm non [1] solum in maternis rebus, quæ filiisfamilias deferuntur, sed etiam de aliis omnibus, quæ acquisitionem effugiunt (& maxime post novellam nostri numinis legem [2], [quæ] omnia, quæ extrinsecus ad filiosfamilias perveniunt, [&] non ex paterna substantia [sunt,] non esse acquirendat patribus statuit, nisi tantummodo ad usumfructum) variæ altercationes exortæ sint, & varius eventus, variusque continetur tractatus, & semper in judiciis versantur: necesse est utiliter, & apertissime omnia dirimere. † Sancimus itaque, in omnibus rebus quæ effugiunt quidem dominii acquisitionem, sed usufructus tantummodo patri offertur: vel aliis parentibus a filiosfamilias cujuscunque gradus vel sexus, sive pater adire filiumfamilias integræ ætatis compellit, & ille reclamandum [3] existimat, sive filiusfamilias adire cupit, & pater in contrarium inclinat: liberam habere licentiam, & patrem ipsum sibi adire hereditatem recusante filio, & omne sive damnum, sive lucrum in suam habere fortunam, nullo [4] ex hoc præjudicio filio generando. † Sive e contrario patre recusante [5] filius adire hereditatem voluerit: nullam acquisitionem, nec usumfructum patri offerri, sed ipsum filium sibi imputare, si quid ex hoc contigerit: nulla actione, neque contra patrem danda, ubi adversus ejus voluntatem filius hereditatem, vel legatum, vel fideicommissum, vel aliud quicquam ex quocunque titulo, sive donationis, sive contractus [alterius] sibi acquirere maluerit: neque adversus filium simili modo actione extendenda, ubi recusante eo, pater sua auctoritate hæc & si in emancipatione sibi parentes hoc minime servaverint [41]: sed nisi specialiter, vel in emancipatione huic præmio renunciaverint, vel donatione facta sese & ab hujusmodi beneficio alienaverint, & in liberos hoc transtulerint: manere apud eos etiam tacentes jus, & beneficium ususfructus retinendi: ut post obitum [42] eorum usufructus in omnibus memoratis cauſis ad eos perveniat, quorum dominium est: scilicet, secundum quod jam diximus: in successionibus eorum omnibus servandis, quæ [de] maternis, & nuptialibus bonis consultissimis legibus definita sunt. §. 4. Sed cum tacitas hypothecas tam veteres leges in quibusdam certis casibus introduxerunt, quam nos in maternis [43], cæterisque donationibus, quas servare necesse [44] est, & dubitabatur: ex quo tempore hypothecas competere oportet, utrum ne [45] ab initio, an ex eo [tempore], ex quo male aliquid gestum est? compendiosa narratione interpretamur, initium [46] gerendæ, vel deferendæ administrationis, vel observationis esse spectandum, & non tempus, ex quo male aliquid gestum fuerit. Recitata in [47] novo consistorio palatii DN. Justiniani. Dat. 3. Kalend. Novembr. DECIO V. C. CONS. 529.

De donatis a Principe, vel ab Augusta.

7. Idem A. Juliano P. P.

CUm multa privilegia Imperialibus donationibus jam præstita sunt, dignum incrementum & his conferre nostra dignata est clementia. Si quis igitur a [48] serenissimo Principe, vel a piissima Augusta, sive masculus, sive fœmina donationes sit confecutus, vel consecuta, sive mobilium [49], sive immobilium, sive se moventium rerum, filiisfamilias tamen constitutus, vel constituta, habeat hujusmodi res omni acquisitione absolutas, & nemini eas acquirat, neque earum usumfructum pater, vel avus, vel proavus sibi vindicet, sed ad [50] filii militudinem castrensis [51] peculii omnem facultatem in eas filii, vel filiæfamilias habeant. Ut enim Imperialis [52] fortuna omnes superemineat alias, ita oportet, & principales liberalitates culmen habere præcipuum. Dat. propositæ 12. Kal. April. *Constantinop.* LAMPADIO, & ORESTE VV. CC. CONSS. 530.

1 Omnium fere rerum, quarum usufructus patri adquiritur, liberi proprietatem habent: exceptis iis rebus, quæ ex rebus patris proveniunt. *Synopf. Basil. 45. tit. 4. cap.* 14. Goth. Materiam *hujus l.* vid. apud Bellon. *Suppotat. lib. 3. cap. 8.* Anf. 2 *l. 6. supr. h. t.* 3 Si filius res ibi delatas non vult adquirere, pater pleno jure eas adquirere potest, *ut hic, & c* contra *vers. sive e contrario. infr. h. t.* 4 Ut ita? vide *l. 1. §. 1. ff. de su. & legit. l. 11. supr. de jure deliber. l. 2. §. de repudiand. vel abstin.* 5 Denegant *l. 6. l. 13. ff. de adquir. vel amitt. hered.* 6 Adventitiorum nomine hoc, vel conveniri filius non potest: sive pro iis agat, sive conveniatur, *ut hic.* An & ea adquirere potest sine jussu patris? potest, nam & patre etiam invito, & contradicente adire potest. *vers. sive. supr. h. t.* 7 Filiusfamilias in judicio sine consensu patris esse non potest, *ut hic.* Quid? num hoc perpetuo verum est? fallit in causa criminali. *l. 1. §. 2. ff. de exhæredat liber.* 8 Adhibitis [vel] divina, vel religionis: sed & in iis, quæ voluntatis jurisdictionis sunt: ut & quoties pater legitimum non est adulescentiæ curam filii. Potest quoque filius coram arbitratore litigare. In cauſis beneficiorum Ecclesiæ coram idem esse testes: ut & quoties judicis officium implorat: fallit quoque in reconventionis & appellationis cauſa, vel quoties ceferipsum impetrat, ut & in cauſis quibus minor in judicio esse potest sine auctoritate tutoris, vel si alieno nomine comparat, aut in judicio, certum pecuniam confessus, a judice damnatus est. vide Socin. *reg.* 151. 9 Justa magistratus quod fit in judicio, metu fieri non dicitur. *l. 14. §. 1. l. 33. ff. de injuriis.* 10 Judicium creditur in invitum etiam adorem. 11 Filiusfamilias non habet integram personam filii, sed in judicio fine consensu patris filius potest. *ut hic.* Vide *l. 9. l. 13. l. 39. ff. de oblig.* ut nec pupillus, nec adultus. *l. 6. §. 2. ff. ad leg. Jul. de adulter.* fine tutoris vel curatoris autoritate. *l. 1. l. 2. supr. qui legitimam personam standi in judicio.* 12 Plena ætas, non impubes. 13 Prima ætas impuberis. §. 3. *J. h. t.* Secunda minoris 25. annis. Thaleknus *hic.* 14 Vid. Anton. Merend. *controvers. lib. 4. cap. 8. & 22.* Anf. 15 *l. 8. versic. ad defendendum. ff. de procurator.* 16 Etiam abiente patre. 17 Nota de curatore hereditati dato. 18 Cauſrensem hereditatem a filio repudiatam pater adire potest. 19 In his rebus in quibus pater usumfructum habet, filius proprietatem, pater proprietatis filio competentis administrationem habet. *l. 1. vers. parentes. supr. de bon. matern.* 20 Explicationem hujus §. 3. & conciliationem *l. 1. §. de bon. matern.* vid. apud Joann. a Sand. *decis. Frisic. lib. 2. tit. 7. defin. 4.* Anf. 21 Prima ætas est fecunda subpuberis. §. 1. *supr. h. t.* 22 Abest quis maxime, cum longissime abest. ad ipfo initio poffeffionis. *l. 6. §. 2. ibi, ex eo die quo eadem res ad eum pervenerint. supr. de secund. nupt.* 23 Pater usufructuarius proprietatis bonorum filio competentis, actiones fuscipere & excipere sub sumptibus tenetur. 24 In particulari usufructuario id locum non habet, quemadmodum in universali, de quo hac constitutione agitur. 25 Usufructuarius universalis ex alienum diffolvere cogitur. 26 Substantiæ vocabulo hic bona intelligo, alias pro hereditate. *l. 4. vers. Cum enim per. supr. de lib. prætor.* alias pro pecunia non pro hereditate sumitur. *l. 16. in princip. ff. ad SC. Trebell.* 27 Bona intelliguntur, detracto ære alieno. *l. 39. §. 1. ff. de verb. signific.* 28 Ordinem rerum alienarum distrahendarum observa. 29 Immobilia a mobilibus distrahenda. 30 Usufructuarius universalis, ex usuris proprietatem liberare cogitur. 31 Usufructuarius universalia legata præstare cogitur ex reditibus. 32 A sterilium

33 Quæ damnosis similes. 34 Usufructuario ad onera injuncta exiolvenda non sufficiente, proprietas delibari potest. 35 Usufructuarius municipi in quibus usumfructum habet, alere tenetur. 36 Usufructuarius alibus reddendis reverentia paterna excultur. *l. 6. §. 2. §. 3. h. t.* 37 Pater a ratiocin. 32. *supr. de appel.* adde *Netzel. 131. cap. 11. circa fin.* 38 Usufructuarius rationibus obnoxius. adde *l. 1. §. de usufruct.* 39 Vide *l. 3. supr. de admi. tib.* 40 Non propter lucrum quod a liberis parens accepit, sed propter ipsam naturam & leges liberi a parentibus alendi sunt. 41 Liberi parentes inopes alere cogantur. *l. 4. §. 13. ff. de agnoscend. & alend. liberis.* 42 *Alternativa*, Hal. 43 Adhibitis fidemantibus. *v. supr. h. t.* 44 Quibus de cauſis parentes res liberorum non possunt alienare sine solennitate. 45 Mobilis & immobilis onerosa & damnosa parens sine solennitate potiti vendere. 46 Pietatis eft paternæ bona filiorum non diffrahere. 47 Quas in cauſas pretia rerum ad filiumfamilias pertinentium veri oporteat. 48 Filiisfamilias de rebus suis quarum proprietas patri non adquiritur (excipe castrenses vel quasi castrenses) teftari etiam non possunt. *l. 3. §. 1. l. 11. supr. testament. fam. l. 3. supr. de patria potest.* 49 Juveniles calores coercere melius est. 50 Id eft, everfum. 51 *supr. h. t. in pr.* 52 *l. 1. in fin. §. de fideicom. libert.* 53 *l. 21. ff. de minorib.* Imo datur. *l. 7. §. 9. ff. de minorib.* 54 Ludibrio leges esse non oportet. 55 Refitui adversus factum patris filius potest. *ut hic.* Atqui restituto liberis adversus parentes jus, ut & libertis adversus patronos denegatur. *l. ult. supr. qui & adversus quos in integrum restitui non possunt.* potius dicere non restitui officio judicis, sed jure actionis. *l. 5. §. de dolo.* Imo actionis restitutio rebus & personis cohæret, ex obligatione & officio judicis. extra personas, extra obligationem denique, ut Cafredus recte notat *in addit. l. ult.* Quin liberi restituuntur adversus factum judicis, cui factum patris fit immixtum. *l. 2. supr. fi adversus rem judicatam.* datur quoque adversus patrem directe & oblique restitutio, *ut hic, l. 2. §. fi adversus donationem.* Quin & adversus turpes personas parentum restitutio liberis datur maxime, aut sane actio instituitur, qua etiam sacris parentis ipsi liberi solvuntur. *arg. l. levamur. 6. infr. de spectacul. lib. 11. tit. 40. l. si femineus. eod. tit. Interpretes in addit. leg. ult. qui & adversus quos.* Datur quoque restitutio liberis, si quod a parente gestum fuit, ipsi pater nullum fit. *l. 2. §. fi adversus donationem.* Eadem ratione restitui pollunt adversus ea, quæ nimio vel pudore, vel nimia reverentia cum patentibus perficiunt. *arg. l. 1. §. quæ enarrabis. §. fi. quorum rerum actio. l. pen. ff. de furtis. Interpretes in d. l. ult.* sed & verbis temperatis & honestis actiones in factum adversus patrem experiri possunt, ut de fe potius queri, inamque facilitatem accusare, quam vel fidem, pudorem & existimationem patris aculare videantur. *l. non debet. 11. §. 1. ff. de dolo.* sua quoque ut & suorum injurias adversus parentes defendunt recte civili actione non atroci, non criminali. *l. 13. §. 1. ff. de accusat. l. 1. §. ad leg. Cornel. de falsis:* nec venia petita a prætore, parentes in jus vocant. *l. pen. supr. de in jus vocando.* His tot modis liberi adversus parentes directa vel actione, vel restituta experiri possunt.

56 *l. 1. §. si ad emig.*

CONSULTA USO EXCLUSIVO EN LA SALA